

Muntliga urvalsprovet i historia (andra skedet i provpoängsantagning) 23.6.2020

Uppgifterna

Uppgift 1

Citaten om människa och djur i skriftliga provets första del härstammade från en relativt lång tidsperiod, drygt 200 år. Vad kunde man se för förändring, och hur tänker du att den här förändringen i tid har påverkat innehållet i de olika citaten?

Uppgift 2

I uppgiften om sjöröveri fanns två mycket olika citat om sjörövare. Vad var det för slags dokument och vad var möjligen syftet med texterna?

Uppgift 3

Tidningsartikeln handlade om kvinnors uppfostran och om normer gällande deras beteende och rätt umgängessätt. Den utkom i en tidning som publicerades i Åbo på slutet av 1700-talet. Vad säger texten om sin tids kultur? Hur kan man värdera texten som historisk källa?

Bedömningskriterier

Svaren bedöms på skalan 0–5 enligt följande:

0 = inte godkänd prestation; 1–2 = nöjaktig; 3–4 = god; 5 = berömlig

I det följande hittar du den bedömningsmatrix som har använts vid bedömningen av proven. En godkänd prestation kräver att den sökande har uppnått minst nivån god. Efter matrixen ges en närmare presentation av vilka kunskapselement och analytiska angreppssätt som kunde ingå i goda svar på samtliga uppgifter.

Bedömningsmatrix

Riktig och relevant kunskap; exakt begreppsanvändning

0: Svaret innehåller ingen kunskap som förutsätts i uppgiften. Uppgiften har förståtts fel.

Nöjaktig: Svaret har knapphändigt innehåll eller innehåller mycket irrelevant. Svarar endast delvis på uppgiften. Hanteringen av begrepp är bristfällig.

God: Svaret innehåller förhållandevis exakt kunskap som motsvarar uppgiften väl. God hantering av begrepp.

Berömlig: Svaret innehåller väsentligt och med tanke på uppgiften meningsfullt avgränsat kunskapsinnehåll. Hanteringen av kunskap och begrepp är exakt.

Analytiskt, logiskt, välunderbyggt

0: Svaret är ostrukturerat och oredigt. Påståenden motiveras inte.

Nöjaktig: Svarets struktur är katalogmässig eller oklar. Granskningen av ämnet är svagt analyserande. Påståenden motiveras.

God: Svaret är till vissa delar analytiskt. Granskningen av ämnet är följd-riktig, även om brister före-kommer ställvis. Påståenden motiveras förhållandevis väl.

Berömlig: Svarets generella grepp är analytiskt. Granskningen av ämnet är följdriktig och argumenterande, och påståenden ges goda motiveringar.

Kritiskt, flera perspektiv, förmåga att utvärdera och tillämpa kunskap

0: Svaret innehåller inga (käll)kritiska observationer och ingen förnufts-baserad utvärdering eller tillämpning av kunskaperna. Svaret visar inga tecken på förmåga att diskutera olika tolkningar eller alternativ.

Nöjaktig: Svaret visar svaga tecken på källkritik samt sporadiska och svaga tecken på diskussion kring olika perspektiv och tolkningsmässighet. Svaret uppvisar endast ringa tillämpning av kunskap.

God: Svaret visar ställvis god (käll)kritisk diskussion och goda tolkningar, samt några goda exempel på tänkande som representerar ett grepp med flera perspektiv. Svaret visar några tecken på förmåga att utvärdera och tillämpa kunskap.

Berömlig: Svaret har ett klart och insiktsfullt (käll)kritiskt grepp. Svaret innehåller välöversvärdad diskussion ur flera perspektiv. Svaret innehåller flera exempel på utvärdering och tillämpning av kunskap.

Uppgift 1

Syftet med denna uppgift är att reflektera över tid och förändring och att diskutera vilka faktorer över tid som har påverkat sättet på vilket man skrivit om människa och djur.

Den kristna läran, den vetenskapliga revolutionen på 1600-talet och upplysningstänkandet på 1700-talet är fenomen som den sökande kan tangera som förklaring till citatens syn på människa och djur.

Det är också möjligt att ta upp förändring och kontinuitet till diskussion och att reflektera över huruvida det skett mera förändring eller finns mera tecken på kontinuitet i det tänkande som textutdragen uttrycker.

Uppgift 2

Syftet med denna uppgift är att beskriva och jämföra historiska dokument systematiskt. I sitt svar ska den sökande beskriva texterna i avseende på genre, stil och syfte. I sitt svar kan den sökande lyfta fram följande:

Den ena texten är en beskrivande och informerande text i neutral stil om sjörövarnas interna liv och verksamhet. Skribenten var en person som av texten att döma kände sjörövarvardagen inifrån. Textens syfte kan ses som neutralt, informerande, men den

sökande kan också reflektera över om texten ska uppfattas som en positiv skildring och i så fall varför och på vilka sätt.

Den andra texten härstammar från en rättslig kontext, från en brittisk rättegång mot en känd sjörövare. Den som för ordet i texten är en åklagare. Det är en argumenterande och emotionellt laddad, starkt retorisk text med syftet att få den anklagade dömd. Perspektivet på sjöröveri är i den här texten ett utifrånperspektiv. Åklagaren beskriver sjöröveriets påverkan på global handel, handelsnationer och kompanier, men också på den kristna världen överlag som kunde ådra sig dåligt rykte på grund av de kristna sjörövarna.

Uppgift 3

Syftet med den här uppgiften är att reflektera över hur en text talar om sitt kulturella sammanhang och att diskutera olika sätt att betrakta texten källkritiskt.

I sitt svar ska den sökande ta upp olika fenomen i 1700-talets europeiska kultur som förekommer i citatet: det socialt skiktade samhället där denna text uttryckligen handlar om de högre ståndens kvinnor, den franska kulturens dominans i 1700-talets Europa, tidens olika normer och möjligheter för män och kvinnor, en civilisationskritik i 1700-talets upplysningstänkande.

I diskussionen om källkritiska aspekter är en central insikt den att källor är bra eller dåliga beroende på vilka frågor historikern ställer. I sitt svar kan den sökande också lyfta fram att källmaterial som ger smal eller falsk information om något ändå kan avslöja saker om sammanhanget som den uppkommit i.

Som källkritiskt relevanta faktorer kan den sökande också ta upp: texten gäller bara ett smalt socialt skikt, texten beskriver normer men inte nödvändigtvis praxis, texten är möjligen ett kritiskt eller ironiskt inlägg om kvinnors uppfostran och umgängessätt i vissa kretsar, texten har publicerats i en tidskrift och har nått en större krets än ett privat brev.